ook over degenen die de Heere Jezus niet hebben liefgehad (1 Kor. 16:22).

Onder die vloek liggen we van nature eigenlijk al. Kunnen we er nog van verlost worden? Ja, maar alleen door Hem die nooit iemand benadeeld heeft; die nooit iemand vals beschuldigd heeft; die nooit in liefdeloosheid een mens heeft gekwetst. Hij in Wiens mond nooit bedrog geweest is, de Heere Jezus Christus, is de Enige die verlost van de vloek der wet. En zijn we door het geloof aan Hem verbonden en in Hem ingeplant, dan zal er geen vervloeking meer tegen ons zijn. Dan alleen. Met andere woorden, ook het woord van Agur dat we dit keer overdachten en het gebod uit Gods wet waar hij in dit woord aan herinnert zullen ons moeten uitdrijven tot deze enige en volkomen Zaligmaker om door Hem verlost te worden. Ook om in Zijn bloed vergeving van zonden te vinden, ook van de zonden tegen het negende gebod. En ook nog om door Zijn Geest vernieuwd te worden opdat we ook naar het negende gebod leren wandelen in nieuwheid des levens.

P. den Butter

Kerkelijk actueel

Nu allerlei onderwerpen vanuit de kerkvisitatie aan de orde zijn gekomen, breekt de tijd aan voor andere onderwerpen. De redactie bedeelde me de taak toe om acutele gebeurtenissen uit het maatschappelijke en kerkelijke leven onder uw aandacht te brengen. Tevens is er dan plaats voor bespreking van artikelen uit andere bladen, die voor onze lezers van belang zijn. Ik kijk met u naar recente ontwikkelingen binnen de Gereformeerde Gemeenten.

Rechtherstel

Ds. M. Golverdingen gaf onlangs te kennen dat naar zijn mening de procedure's die geleid hebben tot de schorsing en afzetting van ds. R. Kok en dr. C. Steenblok de toetsing aan het kerkrecht niet kunnen doorstaan. Hij spreekt hierbij over de formele gronden die tot genoemde besluitvorming geleid hebben. De inhoudelijke argumenten die deze zaken bepaald hebben, laat hij buiten beschouwing. De inhoudelijke kant van de zaak kwam in het verleden aan de orde in de moedige publicatie van ds. C. Harinck (De prediking van het evangelie, 2002).
We kennen ds. Golverdingen als een eerlijk en integer scribent, zelfs ook als het gaat om zaken, die in de Gereformeerde Gemeenten gevoelig liggen.
Wat is de waarde van deze erkenning en wat kan er eventueel als vervolg hierop worden verwacht?

De vorm

Wat ds. Golverdingen aan de orde stelt, is feitelijk een algemeen voorkomend verschijnsel. Achteraf blijken allerlei kerkelijke handelingen vaak verricht te zijn zonder het noodzakelijke fiat van de kerkorde. Roomse theologen hebben in het verleden meer dan eens opgemerkt, dat de loop der gebeurtenissen rond de Reformatie eigenlijk niet gegaan is zoals het behoorde. Tal van tuchtprocedure's, die later aan een nauwkeurig onderzoek werden onderworpen, leden aan hetzelfde manco. Men zou zich kunnen afvragen of het kerkrecht transparant en helder genoeg is voor een juiste hantering ervan. Niettemin zijn de gevolgen van de reeds genoemde kerkelijke handelingen desastreus en zeer betreurenswaardig geweest. Het is te begrijpen dat ds. Mallan zijn waardering uitsprak naar aanleiding van deze erkenning van schuld. Als ik het goed heb, heeft ds. Kok met intens verlangen uitgezien naar een of andere vorm van erkenning van kerkelijke schuld van de kant van de Gereformeerde Gemeenten. Diverse predikanten hebben in het verleden wel kenbaar gemaakt dat de gang van zaken rond zijn vertrek uit de GG niet vlekkeloos verlopen is. Zij gaven aan achteraf de zaak te betreuren. Tot een officiële kerkelijke erkenning is het nooit gekomen.

Nu dus wel?

Ik acht het zeker niet zonder betekenis dat nu in 2007 is toegegeven dat er ernstige fouten gemaakt zijn. Het zou zeker te waarderen zijn, als het kerkverband deze erkenning zou willen overnemen. Ja, er zou werkelijk nog heel veel meer gedaan kunnen worden, als de consequenties van deze erkenning zouden worden getrokken. Dat geldt dan ook weer niet alleen van dèze zaak, het geldt voor alle fouten die gemaakt zijn, waar dan ook.
Als een zaak op enige kerkelijke vergadering niet kerkrechterlijk door de goede deur binnenkomt, gaat de zaak terug naar de indiener. Helaas kan dat nu in de zaken rond de beide predikanten niet meer plaats vinden. Zij leven beide niet meer. Postuum kunnen wel allerlei rimpels gladgestreken worden. In bescheidenheid stel ik de vraag, of het niet goed zou zijn als de GG, na deze erkenning van vormfouten, ook op de inhoudelijke zaken zouden terugkomen. Vorm en wezen zijn toch niet te scheiden. De zaken zijn belangrijk genoeg. Immers, nog steeds worden de gemeenten verontrust door allerlei gevoelens van ongenoegen rond de leeruitspraken van 1931 en de functionering hiervan in de prediking. Over en weer worden dan wel allerlei stellingen geponeerd, maar tot een eenduidige visie lijkt het niet te kunnen komen. Als we verder bedenken dat er ook actuele tuchtzaken lopen tegen hen die onvrede gevoelen met de praktijk binnen de GG, dan is de urgentie hiervan nog sterker. Zullen de tegenstellingen niet nog meer schade toebrengen aan het kerkverband?
Wat te zeggen over de lijvige en waardige studie van K. van der Zwaag (Afwachten of verwachten?). Legendevorming kan zelfs gaan optreden; als het gesprek een debat wordt, worden er opmerkingen gemaakt, die hun waardigheid verliezen. Het is te betreuren dat er dan soms op bepaalde personen wordt gespeeld.

de inhoud

Ik wil voor de welwillende lezer trachten enig inzicht te geven in de onderhavige materie. Ds. Kok heeft zijn gehele persoon ingezet voor de prediking van het aanbod van genade. De beloften van het evangelie komen tot alle mensen. Gaat men verloren, dan gaat men om eigen schuld verloren. Er is voor iedere zondaar een mogelijkheid van zalig worden. "Wij hebben het voor waarachtig te houden dat de beloften van het evangelie , elk lid der gemeente, levend op de erve des verbonds, geschonken zijn" (Dierbare beloften, blz. 38). In sterke mate beklemtoonde hij de verantwoordelijkheid van de mens. Ds. Harinck wijst erop, dat de beloften van het evangelie niet dezelfde zijn als de beloften van het genadeverbond, een onderscheid dat wij moeilijk zullen kunnen meemaken. Of bedoelt hij het onderscheid tussen voorwaardelijke en onvoorwaardelijke beloften? Zou ds. Kok niet geleerd hebben dat de doop de beloften van het genadeverbond betekent en verzegelt? In ieder geval heeft hij het genadeverbond niet gesteld onder de beheersing van de uitverkiezing.
Dr. Steenblok nam een tegenovergesteld standpunt in. Hij stelde dat er geen algemeen aanbod van genade is voor alle mensen en tevens ook dat er geen mogelijkheid is van zalig worden voor allen. Aan natuurlijke hoorders kan alleen de wet gepredikt worden. De zaligheid kan wel worden voorgesteld, maar

zeker niet worden aangeboden. Er zouden meer citaten te geven zijn.
Het zijn geen onbelangrijke zaken, die hier aan de orde komen. Wie de soms bijna spitsvondige onderscheidingen in dit kerkelijk conflict volgt, kan alleen maar dankbaar zijn dat binnen onze kerken geen verschil van mening bestaat over het aanbod van genade, al erkennen we tegelijk dat er in onze kerken weer velen aan de andere kant uit de boot vallen. Ik schrijf dus ook zeker niet vanaf de kant over deze zaken. We kunnen gerust stellen en erkennen dat we allen het juiste zicht op deze zaken vaak missen.
Het is een open deur om te zeggen dat wij met elkaar ons nauw verbonden voelen met de GG en hun gang door de tijd. Gaat het deze kerken goed, dan is dat belangrijk voor heel de kerk des Heeren. Hopelijk kunnen we ooit zelfs de handen ineen slaan.

overwegingen
We hopen dat de GG in de toekomst ontkomen mogen aan de gesignaleerde tweeslachtigheid, die heel veel uitspraken en uitingen kenmerkt.
Ik wil nu met u de zaken enigermate afronding en nog enkele opmerkingen maken over dit onderwerp.
Er is in de historie veel strijd geweest over verbond en verkiezing. Er is veel geschreven over de zaak van twee of drie verbonden. Onze kerken staan in dit opzicht binnen de GG onder een zekere verdenking. Het is gelukkig zo, dat men, staande op het standpunt van de twee verbonden, zoals de GG, toch een ruime beloftepredikking kan brengen. IK denk dat velen binnen de GG ook wel weten dat we "ondanks" de drie verbonden het gevaar van Arminianisme kunnen vermijden. Deze verschillen inzake de verbondsopvatting mogen we niet uitvergroten. Het zal ons, vooral de oudere generatie, bekend zijn, dat er weinig meer gesproken wordt over de drieverbondenleer. Opmerkelijk! Dat betekent geen principiële koerswijziging, maar wel een minder strijdlustige houding op dit gebied.
Wat voor u en mij doorgaans gelukkig vaststaat is, dat we ervan overtuigd zijn dat het genadeverbond een zelfstandige plaats inneemt naast de verkiezing. De prediking mag niet onder de beheersing staan van de uitverkiezing. Ook het genadeverbond niet. Maar dat betekent niet dat de verkiezing in de prediking niet een duidelijke plaats in moet nemen. En we moeten er ons ook tegen verzetten als er binnen onze kerken een verbondsautomatisme optreedt. Dan heeft men genoeg aan verbond en belofte en dan fungeert het verbond als een handvat voor zelfbediening. Zo moeten we op twee fronten de zaken zuiver trachten te stellen. We geloven dat de beloften vragen om de toepassing door de Heilige Geest. Dat zijn woorden die we ook bij ds. Kok vinden. Zonder die toepassing van boven zullen bondelingen eeuwig omkomen. Wel tot de hemel verhoogd, maar tot de hel neergestoten. Of men nu uitgaat van twee of drie verbonden, of men het nu spreekt van wezen of bediening, de zondaar moet wederom geboren worden. De leeruitspraken van 1931 (GG) spreken zelf ook van het verbond der verlossing en het genadeverbond, zie lid 1. Alleen spreekt men uit dat deze beide één zijn. Ten diepste blijkt hier wel uit, dat ook de GG onderscheiden tussen de beide verbonden. We weten dus beide waarover we het hebben. Verder onderscheidt men ook daar tussen wezen en bediening van het verbond: het wezen geldt alleen de uitverkorenen, de bediening omvat alle bondelingen. Hoort deze bediening bij het verbond, of hangt het er maar wat bij?
Het is voor ons echter wel een vreemde gedachte, dat een bondeling feitelijk eerst moet weten dat hij uitverkoren is en dat daarna de betekenis van de verbondsbeloften pas aan de orde komt. Men zal dat misschien tegenspreken, maar ten diepste moet de ware en echte bondeling toch enige tekenen in zich opmerken aangaande zijn verkiezing. Dat gevaar treedt op binnen de GG. Die tekenen kunnen bestaan in hartelijk berouw, of in bepaalde kenmerken, maar de verkiezing gaat dan toch voor het verbond uit. Dat is aan Gods kant stellig waar, maar in de prediking kan dat zo niet toegaan. Dat lijkt ons niet bevorderlijk voor het aanbod van genade. Het strijdt ook met zoveel betuigingen van de Heere, die erop neerkomen dat Hij geen lust heeft in onze dood. Alleen zo kan de Bijbelse strekking duidelijk worden van het feit, dat een mens niet gewild heeft dat Christus koning over hem zou zijn.
We mogen hopen en bidden dat er binnen de CGK alsook binnen de GG plaats, meer plaats mag komen voor de beleving van het verbond. Maar de beleving heeft wel nodig de onwrikbre vastigheden die de Heere in Zijn Woord heeft geopenbaard. En hoe de Heere Zijn welbehagen uitvoert, kunnen wij niet doorgronden. Calvijn gebruikte het beeld van het zeilschip. Geen wind, geen vaart. Zeilen zonder wind brengen geen baat. Maar het is ook ondenkbaar dat de matrozen de zeilen gereefd houden als de wind er is.
Trachten wij allen toch door genade roeping en verkiezing vast te maken. Petrus noemt niet voor niets deze volgorde. Maar dan ook, naast de roeping, de verkiezing. Dat lijkt in onze tijd een vreemde zaak. Maar de Heere kan het werken, komend vanuit de welmenende roeping naar de kennis van de verkiezing. Dan zingt de kerk Gij toch, Gij zijt hen roem, de kracht van hunne kracht.
Laten de GG niet alleen over de vorm spreken, maar, en dat zal men zeker begeren te doen, ook over het wezen. In het wezen ligt het werk Gods. De Heilige Geest zal in àlle waarheid leiden.

P. Roos

Vragenrubriek

Bloed eten.

Het eten van vlees met het bloed of het drinken van bloed wordt door de Heere in Genesis 9:4 verboden. Maar geldt dit verbod ook voor de nieuw-testamentische gemeente? De vragensteller verwijst naar de Jeruzalemse 'synode', ons beschreven in Handelingen 15 en vraagt hoe we de uitspraak van deze vergadering mogen verstaan?
U ziet, het is weer eens een heel andere vraag! We zullen proberen erop te antwoorden. We gaan dan eerst naar Genesis 9, waar de Heere aan Noach enige voorschriften geeft en permissie om vlees te eten. 'Ik heb het u gegeven, gelijk het groene kruid'. De Heere zegt er wel bij dat het dier zo geslacht moet worden dat het bloed kan weglopen. Het stromend bloed is immers teken van het door God geschonken leven. Uit eerbied nu voor de gave van het leven mag het vlees niet rauw, met het bloed worden gegeten. En de kanttekenaren zeggen er bij dat God het eten van bloedig vlees verbiedt om de mensen van alle wreedheid en genegenheid tot moorden af te schrikken. Het verbod om bloed te eten wordt meerdere malen herhaald, zie bijv. Lev. 3:17. In Lev. 17:11 wordt gewezen op het aspect van de verzoening: als de Heere het bloed zal zien, zal Hij de zondaar voorbijgaan! Omdat het bloed ziet op het verzoenend bloed van Christus dus het bloed niet eten of drinken!
Omdat het bloed ziet op het leven is moord en doodslag een grote zonde, die met de doodstraf rechtvaardig vergolden moet worden.
Bij de uitbreiding van de vroeg-christelijke kerk werden de apostelen in de diverse gemeenten geconfronteerd met allerlei problemen. Zoals de heide-